A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2013. május 15.)

a Dánia által a koppenhágai új multiaréna finanszírozásához nyújtani tervezett SA.33728 (12/C) sz. állami támogatásról

(az értesítés a C(2013) 2740. számú dokumentummal történt)

(Csak az angol nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2014/297/EU)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 108. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

felhívva az érdekelt feleket, hogy a fent említett rendelkezés(ek)nek [1] megfelelően tegyék meg észrevételeiket, és tekintettel észrevételeikre,

mivel:

1. AZ ELJÁRÁS

(1) A dán hatóságok 2011. december 7-én a prenotifikációs szakaszt követően intézkedést jelentettek be a Bizottságnak a koppenhágai új multiaréna finanszírozására vonatkozóan. A Bizottsághoz a tervezett intézkedéssel kapcsolatban két panasz érkezett, és a Bizottság 2011. december 21-én információt kért a dán hatóságoktól a panaszokban ismertetett kérdések tisztázására. A dán hatóságok 2012. február 6-án küldték meg válaszukat.

(2) A Bizottság a 2012. március 22-én kelt levelében értesítette Dániát, hogy a támogatás tekintetében kezdeményezte az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást.

(3) A Bizottság eljárás megindításáról szóló határozatát közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*. [2] A Bizottság felkérte az érdekelt feleket észrevételeik megküldésére.

(4) A Bizottsághoz hat érdekelt féltől érkeztek észrevételek. A Bizottság továbbította ezeket Dániának, mely lehetőséget kapott észrevételei megtételére; észrevételei a 2012. július 26-án és 2012. augusztus 15-én kelt leveleiben érkeztek meg.

(5) A dán hatóságok további pontosításokat küldtek 2012 decemberében és 2013 januárjában. 2013 januárjában a kiválasztott üzemeltető is további pontosításokat nyújtott be. Emellett a dán hatóságok, kérésre, tisztázták az egyik dán napilap multiarénával kapcsolatos cikkében felvetett kérdéseket.

(6) A dán hatóságok 2013. március 6-án kelt levelükben visszavonták a bejelentésből [3] a Hovedstaden régiónak (nevezetesen Dánia fővárosi régiójának/Koppenhága főváros régiónak) nyújtott támogatást.

(7) A dán hatóságok nyelvi mentességet biztosítottak és elfogadják, hogy a határozat hiteles nyelve az angol legyen.

2. AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

(8) Koppenhága városa nemzetközi színvonalú „multiarénát” tervez építeni, mely alkalmas magas színvonalú zenei, kulturális és sportrendezvények lefolytatására nemzetközi szinten. A multiaréna maximális kapacitása 15 000 ülőhely.

---

[1] HL C 152., 2012.5.30., 12. o.
[2] Vö. 1. lábjegyzettel.
[3] Lásd az eljárás megindításáról szóló határozat 13. pontját, HL C 152., 2012.5.30., 12. o.

(9) Koppenhágában más arénák is vannak, melyeket elsősorban labdarúgásra használnak, azonban a dán hatóságok szerint ezek az arénák nem elég rugalmasak és nem elég nagyok ahhoz, hogy nemzetközi sport-, zenei és szórakoztató rendezvényeket vonzzanak Koppenhágába. E tekintetben megemlítendő a Koppenhága központjában található „Parken" aréna (az FC Copenhagen hazai pályája, mely nagyszabású show-/koncertrendezvényeknek ad otthont és max. 45 000 néző befogadására alkalmas). A közelben más arénák is vannak, pl. a svédországi Malmöben.

(10) A multiaréna projektben résztvevő fő felek (a továbbiakban: a felek) Koppenhága városa és a Realdania (magánalapítvány) ([4]). Egy másik szereplő, a By & Havn (mely Koppenhága városának 55 %-os, és a dán állam 45 %-os tulajdonában van) ingyenesen rendelkezésre bocsátja azt a földterületet, amelyen a multiarénát felépítik.

(11) A dán hatóságok szerint – mivel a kizárólag magánkezdeményezésre támaszkodó korábbi arénaépítési szándékok meghiúsultak – egyértelműen látható, hogy Koppenhágában csak akkor épül fel multiaréna, ha a projekt közforrásokból társfinanszírozásban részesülhet.

2.1. AZ ARÉNA FELÉPÍTÉSÉNEK FINANSZÍROZÁSA

(12) A felek létrehozzák a közös tulajdonban álló „Arena Company" vállalkozást, melynek feladata a multiaréna felépítése és tulajdonlása, valamint az üzemeltetési megállapodás kezelése (az alábbiak alapján a multiaréna üzemeltetését egy külön üzemeltető látja el). Az építési munkákat nyílt közbeszerzési eljárás keretében ítélik oda.

(13) A multiaréna tervezésének és felépítésének összes költsége a becslések szerint kb. 1 100 millió DKK (148 millió EUR). ([5]) A multiaréna-projektet a felektől származó tőkéből és külső kölcsönökből finanszírozzák. A felek egyenként 325 millió DKK-val (43,7 millió EUR-val) járulnak hozzá az Arena Company tőkéjéhez (összesen 650 millió DKK), tulajdonrészük egyenként 50 %. A 345 millió DKK (46,4 millió EUR) külső finanszírozást piaci feltételek melletti kölcsönök fedezik, melyek visszafizetési határideje 30 év. Az Elitefacilitetsudvalget ([6]) 15 millió DKK-val (2 millió EUR) járul hozzá a multiaréna felépítéséhez.

(14) A By & Havn az első 40 évben ingyenesen bocsátja rendelkezésre annak a földterületnek a használati jogát, amelyen a multiarénát felépítik. A 40 év lejárta után az Arena Company piaci bérleti díjat fizet.

2.2. AZ ARÉNA ÜZEMELTETÉSE ÉS HASZNÁLATA

(15) Az Arena Company kezeli az üzemeltetési megállapodást, bár a multiaréna üzemeltetését ténylegesen egy külön üzemeltető látja el, akit nyílt és átlátható közbeszerzési eljárás keretében választottak ki. ([7]) Az üzemeltető köteles biztosítani, hogy a multiarénához való hozzáférés megkülönböztetés nélkül és piaci árakon mindenki előtt nyitott legyen.

(16) A közbeszerzési eljárást követően a Live Nation Entertainment csoport dániai részlege nyerte meg az aréna üzemeltetésének jogát 30 évre. A Live Nation Entertainment csoport a világ legnagyobb zenei és szórakoztatóipari vállalata, az egyes területeken helyi vállalkozásokon keresztül működik.

(17) Az üzemeltető az aréna üzemeltetési jogának fejében rögzített éves bérleti díjat (*)[…] ([8]) összegben (a megtartott rendezvények számától független rögzített összeg) és egy változó bérleti díjat […] köteles fizetni az Arena Company vállalkozásnak. Az üzemeltetőnek továbbá a lízingszerződés értelmében […] összeget kell fizetnie, vagyis gyakorlatilag az üzemeltető fizeti az aréna összes változó költségét.

([4]) A Realdania, bár befektetései megtérülésére törekszik, nem profitmaximalizáló vállalkozás, hanem emberbarát alapítvány, mely működésének céljaként „az életminőség épített környezeten keresztüli, közjót szolgáló javítását" jelöli meg (lásd a www.realdania.dk honlapot).

([5]) Az 1 100 millió DKK összköltség tartalmazza a kölcsönök kamatait, valamint a 2015-ig előirányzott árak és bérek indexálását.

([6]) Az Elitefacilitetsudvalget egy bizottság, melynek feladata a sportlétesítmények nemzetközi színvonalra történő fejlesztése abból a célból, hogy e létesítmények otthont adhassanak nemzetközi szintű sportrendezvényeknek. A bizottságot részben a dán állam finanszírozza.

([7]) A dán hatóságok megerősítették, hogy az üzemeltetési megállapodást illetően a közbeszerzési eljárás átlátható, objektív és megkülönböztetés-mentes, valamint hogy az egyes részszempontok súlyát előre meghatározták és az értékelés szempontjából az ár fontos feltétel.

(*) *[…]: A kapcsos zárójelekben szereplő információ szakmai titoktartási kötelezettség alá esik.*

([8]) A szerződéses időszak első évében fizetendő éves bérleti díj összege […], vagy a lízingmegállapodásban (lásd az 1.1 klauzulát) meghatározott képlettel kiszámított másik összeg, a szerződéses időszak első évében az éves bérleti díj évi […] összeg lesz, ezt követően pedig az éves bérleti díjat évente indexálják, lásd a lízingmegállapodás 8. klauzuláját.

(18) Az Arena Company parkolási bevétellel is rendelkezik majd, a dán hatóságok biztosították, hogy a parkolást érintő összes megállapodást üzleti alapon tárgyalták és kötötték meg. A tervek szerint a külső finanszírozás és az üzemeltető által fizetett bérleti díj összekapcsolódik, a bevétel fedezheti a külső finanszírozást.

(19) Az üzemeltetés első 10 évére a nemzeti sportszövetség, a DIF ([9]) évente 5 millió DKK (672 000 EUR) működési támogatást nyújt. Ennek fejében a DIF jogot kap arra, hogy a multiarénát nemzetközi sportbajnokságokra és más sportrendezvényekre használja. A dán hatóságok szerint a DIF az aréna használatáért piaci bérleti díjat fizet az üzemeltetőnek.

2.3. AZ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁNAK OKAI

(20) A hivatalos vizsgálat megindításáról szóló határozatban a Bizottság megállapította, hogy egyik szinten (az építés, az üzemeltetés és a használat szintjén) sem zárható ki a szelektív gazdasági előny, következésképpen a projekt állami támogatást tartalmaz. Továbbá, a multiaréna közforrásokból történő társfinanszírozása valószínűleg torzítja a versenyt, vagy legalább azzal fenyeget, és nem zárható ki a tagállamok közötti versenyre és kereskedelemre gyakorolt hatás. A Bizottság ebben a szakaszban azt is kétségbe vonja, hogy a tervezett projekt összeegyeztethetőnek tekinthető a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontjával a lehetséges támogatás mindhárom szintjén (építés, üzemeltetés és használat).

3. **AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI**

(21) A Bizottsághoz a tervezett intézkedéssel kapcsolatban két panasz érkezett, mindkettő szerint a multiaréna-projekt torzítja a versenyt a szórakoztatóiparban, vagy azzal fenyeget, különösen a kereskedelmi, közepes és nagyméretű, élő szórakoztató rendezvények terén, és érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, mivel az üzemeltető más tagállamokban működő más arénaüzemeltetőkkel fog versenyezni.

(22) A multiarénát támogató észrevételek a Koppenhága régióban működő érdekeltektől érkeztek: i. Sport Event Denmark (non-profit szervezet); ii. Team Danmark (a dán élsport fejlesztéséért felelős önigazgató közintézmény); és iii. Horesta és Wonderful Copenhagen (turisztikai szervezetek).

(23) A panaszosok egyike szerint a projekt a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatást tartalmaz, mivel torzító hatást gyakorol a közepes és nagyméretű, kereskedelmi élő rendezvényeknek otthont adó (többek között Svédország, sőt Németország szomszédos részein működő) létesítmények közötti versenyre, amit súlyosbítana a vertikális kizárás veszélye […]. A panaszos kétségbe vonja a dán hatóságok azon állítását is, miszerint csak kisebb átfedés lesz a meglévő létesítményekkel, és a multiaréna túlnyomórészt olyan rendezvényeket vonz Koppenhágába, melyeket a meglévő létesítményekben nem lehet megtartani.

(24) A másik panaszos rámutat az Öresund régió rendezvénypiacán zajló versenyre gyakorolt hátrányos hatásokra is, különösen a nemzetközi művészek koncertjeit tekintve, és aggályokat fogalmaz meg az aréna üzemeltetésére kiírt közbeszerzési eljárással kapcsolatban.

(25) További észrevételek érkeztek azt követően, hogy az egyik dán napilapban megjelent egy cikk a multiarénáról.

4. **DÁNIA ÉSZREVÉTELEI**

(26) A dán hatóságok fenntartják, hogy a tervezett intézkedés nem tartalmaz állami támogatást, mivel a Bizottság korábbi gyakorlata szerint bizonyos feltételek mellett az infrastruktúrának nyújtott támogatás nem feltétlenül tekintendő a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak, és az állami támogatás fennállásának kérdését külön-külön kell értékelni az érintett különböző szintek (tulajdonos, üzemeltető és használók) tekintetében.

(27) A dán hatóságok érvelésüket arra építik, hogy véleményük szerint nem áll fenn gazdasági előny, és a projektben résztvevő felek egyike sem élvez pénzügyi előnyt, akár közvetlen, akár közvetett formában a közforrásokból történő társfinanszírozás következtében.

([9]) A DIF 61 sportszövetséget átfogó ernyőszervezet, összesen több mint 1,6 millió taggal, kb. 10 700 sportszövetségben. A DIF, amellett, hogy az élsportért és a tömegsportért egyaránt felelős, egyben a Dán Nemzeti Olimpiai Bizottság is, és ezáltal felelős a dán részvételért az olimpiai játékokon.

(28) A dán hatóságok érvelése szerint, ha megállapítást nyer, hogy a multiaréna-projekt állami támogatást tartalmaz, akkor a projektet a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint összeegyeztethetőnek kell nyilvánítani. A dán hatóságok szerint különösen a következőket kell figyelembe venni:

– Piaci hiányosság áll fenn (a projektet nem lehetne közforrásokból történő társfinanszírozás nélkül megvalósítani).

– A közforrásokból történő társfinanszírozás a projekt megvalósításához szigorúan szükséges mértékre korlátozódik.

– A forrásokat kizárólag a létesítmény megvalósítására (felépítésére) használják fel, mivel az azt követő művelet piaci feltételek mellett történik.

– Az ilyen létesítmény felépítése tipikus példa az állam lakosság felé fennálló kötelezettségére, és

– mivel különböző létesítményeket biztosít, a multiaréna csak nagyon korlátozott mértékben versenyez olyan rendezvényekért, amelyeket feltételezhetően más koppenhágai létesítményekben tartottak volna meg.

(29) A dán hatóságok megküldték egy független gazdasági tanácsadó, a Copenhagen Economics jelentését is, mely ismerteti a multiaréna versenyre és kereskedelemre gyakorolt pozitív és negatív hatásait. A jelentés összefoglaló következtetése szerint a közforrásokból történő társfinanszírozás jelentősen növeli a gazdasági jólétet, és versenyellenes hatásai csak kismértékűek, vagy inkább elhanyagolhatóak.

(30) Emellett a dán hatóságok, kérésre, tisztázták az egyik dán napilap multiarénával kapcsolatos cikkében felvetett kérdéseket.

5. **A TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE**

5.1. A TÁMOGATÁS FENNÁLLÁSA A SZERZŐDÉS 107. CIKKE (1) BEKEZDÉSÉNEK ÉRTELMÉBEN

(31) A Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerint: „*a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.*”

(32) Annak érdekében, hogy állami támogatásnak minősüljön, a bejelentett projektnek a következő kumulatív feltételeket kell teljesítenie: 1) a támogatást állami forrásokból kell nyújtani, 2) gazdasági előnyt kell nyújtania vállalkozásoknak, 3) az előnynek szelektívnek kell lennie és torzítania kell a versenyt vagy azzal kell fenyegetnie, és 4) az intézkedésnek érintenie kell a Közösségen belüli kereskedelmet.

(33) Azon követelmény, miszerint a támogatást állami forrásokból kell nyújtani és a támogatásnak az államnak kell betudhatónak lennie, ebben az esetben egyértelműen teljesül, mivel Koppenhága városa és a többi közhatóság (a részletesebb ismertetést lásd lent) a projekthez közvetlen támogatással járulnak hozzá és biztosítják a földterületet, amelyen az aréna felépül. Az ilyen közhatóságok az állam részét képezik, forrásaik ezért az államnak tudhatók be.

(34) A multiaréna építésének állami finanszírozása támogatást képezhet, amennyiben bizonyos gazdasági tevékenységeket szelektív előnyben részesít. E tekintetben a Bíróság *Leipzig/Halle* repülőtér ügyben hozott ítélete ([10]) szerint a kereskedelmi tevékenységek számára történő infrastruktúraépítés finanszírozása állami támogatást képez, amennyiben teljesül a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett összes feltétel. A Bíróság értékelése alapján az infrastruktúra későbbi használatának gazdasági jellege határozza meg a létesítmény jellegét. Ebben az esetben az arénát arra használnák, hogy a piacon szolgáltatásokat nyújtsanak, azaz valamilyen gazdasági tevékenységet végeznének. Következésképpen elemezni kell, hogy fennáll-e állami támogatás a projektben résztvevő különböző szereplők tekintetében.

Az aréna megépítése

(35) A dán hatóságok elismerik, hogy a multiaréna-projekt kizárólag piaci szereplőkkel nem valósult volna meg, és hogy a megvalósításához szükséges a közforrásokból történő társfinanszírozás, ahogy azt a multiaréna felépítésére irányuló, de a szükséges források hiánya miatt meghiúsult 2009. évi kísérlet is mutatja. ([11])

([10]) A C-288/11. sz. *Mitteldeutsche Flughafen AG és Flughafen Leipzig-Halle GmbH kontra Bizottság* ügyben hozott 2012. december 19-i ítélet.

([11]) 2009-ben Koppenhága városa közbeszerzési eljárást indított, melyben előnyös kölcsönt kínált a magánfelek számára a multiaréna felépítéséhez. A nyertes vállalkozás nem tudta biztosítani a szükséges további forrásokat, és ezért az eljárást 2010 márciusában megszüntették.

(36) Azon követelmény, miszerint a támogatást állami forrásokból kell nyújtani és a támogatásnak az államnak kell betudhatónak lennie, ebben az esetben – tekintettel a Koppenhága városa által nyújtott finanszírozásra és a (Koppenhága városa és a dán állam tulajdonában álló) By & Havn által nyújtott földterületre – egyértelműen teljesül. Koppenhága városa és a dán állam egyértelműen közhatóságok, melyek az állam tulajdonában és/vagy ellenőrzése alatt álló forrásokat használnak.

(37) A bizonyítottan legalább részben a dán állam által finanszírozott Elitefacilitetsudvalget (egy bizottság, amelynek célja sportlétesítmények nemzetközi színvonalra történő fejlesztése, hogy nemzetközi szintű sportrendezvényeknek tudjanak otthont adni) által (a multiaréna felépítéséhez) nyújtott támogatás is állami forrást képez. Az Elitefacilitetsudvalget alapszabályát a Kulturális Minisztérium határozza meg, mely a finanszírozási időszakban szerződéses viszonyban áll e bizottsággal. Ezért a bizottság műveletei – a dán államtól kapott finanszírozás tekintetében, amelyet a feladatai teljesítése során használ fel/nyújt támogatásként – az államnak tudhatók be.

(38) Az aréna felépítéséhez nyújtott állami forrás – ideértve a földterület rendelkezésre bocsátását és az Elitefacilitetsudvalget által nyújtott támogatást – gazdasági előnyt nyújt az Arena Company (a multiaréna tulajdonosa) számára, mivel szükséges az aréna felépítéséhez, ami piaci feltételek mellett nem lett volna megvalósítható. Mivel az érintett források nyilvánvalóan állami források, és a támogatás nyújtásáról való döntés az államnak tudható be, az állami támogatásra vonatkozó összes további feltétel teljesül (lásd ezután a versenyre torzulásának és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás vizsgálatát). Következésképpen az állami hozzájárulás az Arena Company számára nyújtott állami támogatást képez.

(39) Ugyanakkor a dán hatóságok szerint a DIF-től származó támogatások nem állami forrásokból származó kifizetések. A DIF jövedelmének nagy részét a dán államtól (a dán szerencsejáték-piacból befolyt jövedelmekből) származó éves támogatások teszik ki, másik része azonban más (nem állami) forrásokból származik. A DIF szabályainak megfelelően a közhatóságoknak sem az igazgató szervek megválasztására, sem a DIF igazgatószervei általi döntések meghozatalára nincsen befolyása. Ezért a DIF által meghozott döntésre sem a dán államnak, sem más közszervnek semmilyen befolyása nincs. Továbbá, a DIF éves összeget fizet azért a jogért, hogy az arénát saját érdekében álló rendezvényekre használhassa, a DIF arra vonatkozó saját döntésének megfelelően, hogy megállapodást kössön az aréna használatának jogáért történő fizetésről. Következésképpen, a dán hatóságok véleményével összhangban a DIF által kifizetett összegek nem tudhatók be az államnak és ezért nem tekinthetők a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett támogatásnak.

Az aréna üzemeltetése

(40) Az aréna üzemeltetésére közbeszerzési eljárást írtak ki, mely a dán hatóságok szerint teljes mértékben figyelembe vette az uniós közbeszerzési szabályokat, az üzemeltetőt nyílt, átlátható és megkülönböztetéstől mentes közbeszerzési eljárás keretében választott ák ki, melyben az ár (pénzügyi és gazdasági feltételek) kb. 75 %-os súllyal szerepelt. Valamennyi érdekelt fél egyenlő eséllyel tehetett ajánlatot az üzemeltetési szerződésre, melyet a legjobb ajánlatot benyújtónak ítéltek oda.

(41) Az eljárás 2011 áprilisában indult és széles körben meg lett hirdetve. ([12]) Ennek keretében az összes érdekelt fél számára a projektet bemutató nyílt napot is rendeztek Koppenhágában.

(42) Valamennyi érdekelt félnek tájékoztatót és előminősítési kérdőívet küldtek. ([13]) Az előminősítési kérdőívet beküldő összes fél megfelelt a projektpartnerek követelményeinek és felkérést kaptak arra, hogy 2011 júniusában vegyenek részt a közbeszerzési eljárás 1. szakaszában. Az 1. szakaszban három ajánlat érkezett, ezekből két ajánlattevő került be a 2. szakaszba, akik ajánlataikat ezt követően küldték meg. E két ajánlat elbírálása alapján kötötték meg a szerződést a (Live Nation Entertainment részét képező) Danish Venue Enterprise vállalkozással. ([14]) A bírálati szempontok közé tartozott a pénzügyi ajánlat, a jogi vonatkozások, a létesítményekre vonatkozó követelmények, a szolgáltatások és a megvalósíthatóság, valamint a kockázat. Mindkét ajánlat erős volt, azonban a nyertes üzemeltető a legtöbb szempont tekintetében magasabb pontszámot kapott, emellett fix lízingdíjat kínált, mely jelentősen magasabb volt a másik ajánlattevőénél.

(43) A kiválasztott üzemeltető […] összegű éves fix díjból és […] összegű változó díjból álló bérleti díjat fizet. Az üzemeltetőnek továbbá a lízingszerződés értelmében […] összeget kell fizetnie, vagyis gyakorlatilag az üzemeltető

([12]) Az eljárás a vezető nemzetközi és a dán médiában közzétett hirdetésekkel kezdődött: The New York Times, The Times, Børsen, Licitation, Byggeriets Dagblad, Berlingske Tidende és Politiken.

([13]) A részvételre felkérték az összes helyi üzemeltetőt, mint pl. a Tivolit, a Bella Centert, a Malmö Arénát és a Parkent, azonban egyikük sem vett részt a versenyben.

([14]) A Live Nation Entertainment csoport a világ legnagyobb élőzenei és szórakoztatóipari vállalata. Tevékenységei elsősorban showműsorok reklámozására, a létesítmények kezelésére és üzemeltetésére, valamint jegyárusítási szolgáltatásokra terjednek ki. A Live Nation Entertainment az egyes területeken helyi vállalkozásokon keresztül működik. Dániában a vállalkozás a Live Nation Denmark ApS vállalkozáson keresztül működik.

fizeti az aréna összes változó költségét, ideértve a karbantartást is. A lízingmegállapodást […] évre kötötték (valamennyi ajánlatnak legalább 25 évre kellett szólnia; az üzemeltető kijelentette, hogy ebben az üzletágban nem szokatlanok a 20–30 évre megkötött hosszú távú szerződések).

(44) Bár ezek a tényezők az infrastruktúra üzemeltetéséhez szükséges minimumra korlátozzák a kiválasztott üzemeltetőnek nyújtott előnyt, nem zárható ki az új aréna üzemeltetőjének nyújtott előny. Tekintettel azonban arra, hogy az ilyen támogatás a lenti érvelés alapján a belső piaccal összeegyeztethető lenne, nem szükséges véglegesen határozni a támogatás fennállásáról.

Az aréna használata

(45) A lízingmegállapodás szerint az üzemeltetőnek biztosítania kell, hogy a multiaréna nyitva áll a használók és a tevékenységek széles köre (hangsúlyozottan az élő szórakoztató műsorok, a kulturális és sportrendezvények) előtt, és – az aréna multifunkcionális jellegét biztosítandó – nem részesíthet előnyben semmilyen tevékenységtípust. Annak biztosítása érdekében, hogy az aréna használói piaci díjakat fizessenek, a lízingmegállapodás szerint „a használatért felszámolt díjaknak az adott használatért a piacon fizetendő ésszerű díjaknak kell lenniük" ([15]). Az arénaidő szintén nem osztható ki túlnyomó mértékben bizonyos „kiemelt" használóknak. Az aréna multifunkcionális, mindenki előtt nyitott, fogoly ügyfél nincsen.

(46) A lízingmegállapodás továbbá kimondja, hogy a használatért felszámolt díjaknak az adott használatért a piacon fizetendő ésszerű díjaknak kell lenniük. Továbbá, az üzemeltető magánvállalkozás, melynek fedeznie kell költségeit és nyereségesnek kell lennie, és amely gazdasági alapon szabadon szabhatja meg árait, és nem tehet különbséget a használók között.

(47) Az aréna bérlése a használók számára akkor képezhet támogatást, ha a használók a Szerződés 107. cikke értelmében vett vállalkozásoknak tekinthetők, és amennyiben az általuk fizetett díj alacsonyabb a normális piaci feltételek mellett hasonló infrastruktúra használatáért fizetendő díjnál. A nem szakmai használók nem minősülnek a Szerződés 107. cikke értelmében vett vállalkozásnak. Ebben az esetben azonban, tekintettel arra, hogy az ilyen támogatás a lenti érvelés alapján a belső piaccal összeegyeztethető lenne, nem szükséges véglegesen határozni a támogatás fennállásáról.

A versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás

(48) Az arénát többcélú arénának tervezik, mely számos magas színvonalú (zenei, kulturális és sport) rendezvénytípusnak ad otthont nemzetközi szinten. Mivel az ilyen típusú nemzetközi rendezvények szervezésének piaca nyitott a helyszínt biztosítók és a rendezvényszervezők között, feltételezhető, hogy érinti a tagállamok közötti versenyt és kereskedelmet, figyelembe véve a tervezett multiaréna helyszínét (mely közvetlen közelségben van dél-Svédországhoz és elérhető autóval vagy vonattal), és azt, hogy Koppenhágában és a közeli városokban (más tagállamokban is) más arénák is vannak.

(49) Továbbá, a Törvényszék a hollandiai Ahoy komplexum ügyben hozott végzésében megállapította, hogy nem indokolt az ilyen létesítmények használatának piacát az adott tagállam területére korlátozni. ([16]) Ezért a Bizottság a vizsgálatot megindító határozatában úgy véli, hogy az arénának nyújtott támogatás potenciálisan érinti a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet.

5.2. ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉG

(50) A dán hatóságok érvelése szerint, ha az intézkedésről megállapítják, hogy az állami támogatásnak minősül, a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint összeegyeztethetőnek kell nyilvánítani. Annak érdekében, hogy a Bizottság egy tervezett intézkedést ezen eltérés szerint összeegyeztethetőnek nyilvánítson a belső piaccal, a Bizottság megvizsgálja, hogy az intézkedés közös érdekű politikai célkitűzést valósít-e meg, szükséges és arányos-e, és nem okozza-e a verseny indokolatlan torzulását.

(51) A közös érdekű politikai célkitűzés megvalósítását illetően a Bizottság megállapítja, hogy a sport- és más nyilvános rendezvényeknek otthont adó létesítmények építése, és a közjót szolgáló különböző tevékenységek támogatása állami kötelezettségnek tekinthető, különösen a sportról szóló amszterdami nyilatkozat és a Szerződés

([15]) E tekintetben, bár akármelyik fél – az aréna gyakori vagy visszatérő használója vagy bérlője, vagy az aréna bármelyik szponzora vagy üzleti partnere – részesedhet előnyben, az ilyen előnyöket pl. […] kínálják, és az aréna összes hasonló használója számára átlátható, egyenlő és megkülönböztetéstől mentes módon kell nyújtani, vagyis nem jelenti azt, hogy kiemelt használók előnyös elbánásban részesülhetnek.

([16]) T-90/09. sz. *Mojo Concerts BV és Amsterdam Music Dom Exploitatie BV* kontra *Európai Bizottság* ügy, a Törvényszék 2012. január 26-i végzése, 45. pont.

165. cikke fényében, mely szerint „Az Unió a sport sajátos természetére, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel hozzájárul az európai sport előmozdításához”.

(52) A sportrendezvényeken kívül az arénát kulturális rendezvényekre (koncertek, showműsorok) is használni fogják, és mint ilyen, hozzájárul a Szerződés 167. cikke (4) bekezdésében említett kulturális sokszínűség előmozdításához. Emellett hozzájárul az általános közjóhoz azáltal, hogy szélesíti a kulturális kínálatot és pozitív hatást gyakorol a gazdasági növekedésre és a foglalkoztatásra.

(53) Mivel az aréna a lakosság számára szélesebb hozzáférést és több lehetőséget biztosít a sport és a kultúra területén, és tekintettel az aréna multifunkcionális jellegére, valamint arra, hogy Koppenhágában nincs kapacitás és/vagy hiányoznak a megfelelő létesítmények a sport- és kulturális rendezvények lefolytatására, Koppenhága városa teljesíti a lakossággal szemben fennálló kötelezettségét azáltal, hogy lehetővé teszi az arénaprojektet, és ezáltal további kulturális, zenei és sportrendezvényeket vonz Koppenhágába. Az aréna megvalósítása ezért közös érdekű politikai célkitűzést szolgál.

(54) Az eljárás alatt a dán hatóságok visszavonták a bejelentésből a Hovedstaden régiónak nyújtott támogatást. A tervezett intézkedés szükségességét és arányosságát illetően a dán hatóságok az eljárás során igazolták, hogy szükség van a multiaréna további kapacitására, és azt is, hogy a meglévő arénák kapacitása nem elegendő, és a meglévő arénák nem tudnak otthont adni bizonyos rendezvénytípusoknak (például a meglévő többi aréna Koppenhágában vagy nem elég rugalmas vagy elég nagy méretű ahhoz, hogy nemzetközi sport-, zenei vagy szórakoztató rendezvényeket vonzzon Koppenhágába). Az új multiaréna ezért csak nagyon korlátozott mértékben versenyezne olyan rendezvényekért, amelyeket egyébként feltételezhetően más koppenhágai létesítményekben rendeznének meg, mivel a multiaréna számos olyan új rendezvénynek biztosít létesítményeket, amelyeket jelenleg nem lehet Koppenhágában megrendezni, ezáltal növelve a rendezvények számát (a részleteket lásd lent).

(55) Bár Koppenhágában és a közeli városokban (ideértve más tagállamokat is) vannak más arénák, a Bizottság úgy véli, hogy Dánia – legalábbis bizonyos rendezvénytípusokat illetően – bebizonyította a kapacitáshiányt, és megerősítette, hogy az új aréna inkább kiegészíti, nem pedig helyettesíti a meglévő arénákat. A dán hatóságok azt is ismertették, hogy az új aréna valószínűleg inkább növelni fogja a kulturális, zenei és sportrendezvények kínálatát, nem csupán alternatív helyszínt kínál a meglévő létesítmények helyett.

(56) A multiarénát nagyszabású fedett kulturális, zenei és sportrendezvényekre használják majd. Rugalmas létesítményei alkalmasak lesznek sportrendezvények, bajnokságok, koncertek, kulturális rendezvények, kongresszusok, kiállítások stb. lebonyolítására, az aréna sportrendezvényeken 12 500, zenei rendezvényeken 15 000 látogatót képes fogadni. Labdarúgó-mérkőzések nem rendezhetők a multiarénában.

(57) A Koppenhágában meglévő további létesítmények közé tartozik a Koppenhága központjában található nemzeti labdarúgó-stadion, a Parken (az FC Copenhagen hazai pályája, melyet nagyméretű showműsorokra/koncertekre is használnak és amely 45 000–50 000 néző befogadására képes), valamint a koppenhágai Forum Copenhagen (fedett létesítmény), melyet elsősorban találkozókra és kiállításokra használnak.

(58) A Parken elsősorban labdarúgó-stadion, és mint ilyen nem áll versenyben az új fedett multiarénával, melynek nincs kapacitása labdarúgó-mérkőzések lefolytatására. Kisebb mértékben a Parken koncerteknek is otthont ad, kapacitását tekintve azonban elsősorban nagyszabású stadionturnékat vonz, gyakran 40 000-50 000 néző számára. A Parken átalakítható fűtött fedett arénává is, ennek ellenére elsősorban labdarúgó-mérkőzésekre használják. A Parken 2007–2011 között a korábbi program alapján 19 koncertnek adott otthont, kb. 34 000 látogatóval. Ezért kézenfekvő a megállapítás, miszerint a Parkenben megrendezett koncertek átlagosan több mint kétszer annyi látogatót vonzzanak, mint amennyi a multiarénára tervezett maximális kapacitása. Továbbá, a Live Nation Denmark szerint 2013-ban […] koncertturnét terveztek a Parkenbe, ezekből […] kifejezetten stadionturné, melyek igen nagy számú, gyakran 40 000–50 000 fős közönséget vonzanak, ami jóval meghaladja a multiaréna kapacitását. A stadionturnék a gyengébb jegyeladás miatt valószínűleg nem látogatnak arénákba, emellett nem vonzó az sem, hogy egy egyszeri stadionfellépés helyett több arénafellépést tartsanak meg.

(59) A Koppenhága központjában található másik létesítmény a Forum, egy régebbi koncert és kiállítási (fedett) létesítmény. A Forum 8 500 ülőhellyel vagy 10 000 állóhellyel rendelkezik, és számos, a Forum számára megfelelő rendezvény kevésbé lenne vonzó az új multiaréna számára, mivel az aréna kapacitásának kihasználtsága túl

alacsony lenne. Eltérőek a fizikai jellemzők is, mivel a Forumot az 1920-as években építették fel, igen nagy padlófelülettel, ami megfelelő helyszínné teszi a közönség mozgásával járó találkozók és kiállítások megrendezésére, azonban kevésbé alkalmas koncertekre, különösen pedig sportrendezvényekre.

(60) Ezért az új multiaréna, a Forum és a Parken jelentősen eltér egymástól kapacitás és rugalmasság tekintetében, következésképpen a három létesítmény egymást csak nagyon korlátozott mértékben helyettesíti. Ezen eltérő jellemzők miatt az új multiarénának a Koppenhágában meglévő létesítményekre gyakorolt versenyhatása, valamint a rendezvények e létesítményekben való lebonyolításának valószínűsége korlátozott.

(61) Az új multiarénához hasonló jellemzőkkel rendelkező meglévő létesítmény inkább a svédországi Malmö Arena, és a dániai Herningben (Jutland) található Jyske Bank Boxen (Koppenhágától néhány száz kilométerre). A dán hatóságok szerint az utóbbi igazgatója inkább az új arénával való együttműködésben lát lehetőséget a jelentős rendezvények Dániába vonzására.

(62) Tekintettel az új multiaréna Malmö Arénára gyakorolt versenyhatására, a következőket vettük figyelembe. Bár Malmö földrajzilag közel van, egy másik országban található, melyet Dániától tenger választ el, és díjköteles hídon közelíthető meg. A Malmö Arena többcélú aréna (bár elsődlegesen sportarénának tervezték), sportrendezvények esetében 13 000 férőhellyel, koncertek esetében kb. 15 500 férőhellyel rendelkezik, hasonlóan a koppenhágai új multiarénához.

(63) A Malmö Arena rendezvényeit tekintve a 2012. évi és 2013. évi program alapján az ott megrendezett vagy megrendezendő rendezvények jelentős hányada svéd vagy helyi orientáltságú. Először is, a Malmö Arena a helyi jégkorong-csapat hazai arénája, melyben évente 25 mérkőzésre kerül sor. Másodszor, a korábbi programszervezés (2012 ősze) alapján a Malmö Arénában megrendezett legtöbb koncert és show svéd közönséget céloz meg, amit az is alátámaszt, hogy a honlapjának dán nyelvű verzióján csak nagyon kevés rendezvényt hirdetnek (a 2012. év őszi programjának 14 rendezvényéből 4-et). A dán nyelvű honlapon meghirdetett 4 rendezvényből ugyanakkor 3 dán létesítményeket is érintő koncertturné része volt. Ez azt is jelenti, hogy a szervezők nem feltétlenül tekintik a koppenhágai létesítményeket a Malmö Arena helyettesítőjének, épp ellenkezőleg, vonzó lehet mindkét városban fellépni.

(64) A 2013. évi program hasonló jellegzetességeket mutat 48 beütemezett rendezvénnyel, melyek közül 6 showműsort/koncertet a Malmö Arena honlapjának dán nyelvű változatán is meghirdettek (ezekből egy showműsor Koppenhágában is megrendezésre kerül, a koncertek közül kettőt már megrendeztek a turné első részében Koppenhágában, a másik showműsor az Eurovíziós Dalfesztivál, melyet Svédországban tartanak meg, mivel Svédország nyerte a 2012. évi fesztivált). Továbbá, a Live Nation Entertainment Malmö Arénában megtartott rendezvényei utáni jegyeladásai azt mutatják, hogy a Malmöben megrendezett nemzetközi koncerteken résztvevő dánok aránya alacsony.

(65) Tekintettel arra, hogy a Malmö Arena egy másik országban helyezkedik el, ami bizonyos akadályokat hordoz, pl. hídhasználati díj, eltérő nyelv, valuta és kulturális különbözőségek, és tekintettel a Malmö Arena fogoly ügyfelére és arra a tényre, hogy sok rendezvény helyi vagy svéd orientáltságú, a Malmö Arénában megtartott legtöbb rendezvény esetében nem valószínű, hogy azokat nem svéd létesítményben tartanák meg, ezért valószínűleg a rendezvények csak nagyon kis hányada lenne kitéve a koppenhágai új multiaréna versenyének. Ezért annak kockázata, hogy a Malmö Arena a koppenhágai új multiarénával szemben rendezvényeket veszít el, vagy azokért a multiarénával versenyeznie kell, inkább alacsonynak tekintendő, ezért az új multiaréna versenyhatása várhatóan korlátozott a Malmö Arena tekintetében is.

(66) Másfelől, a dán hatóságok szerint az új multiaréna várhatóan új rendezvényeket vonz, melyeket máskülönben nem lehetett volna Koppenhágában vagy a régióban megtartani, amiből pl. a Parken, a Jyske Bank Boxen és a Malmö Arena is profitálhat. Az olyan nagyszabású sportrendezvények, mint az úszó-, jégkorong- és kézilabda-világbajnokságok jellemzően több létesítményt vesznek igénybe, és az új multiarénával Dánia és a régió várhatóan jóval nagyobb eséllyel pályázhat társszervezőként ilyen sportrendezvényekre vagy más rendezvényekre, amelyeket csak akkor érdemes megtartani, ha azokat egyéb okokból (pl. eltérő vonzáskörzetek) két dán létesítményben rendezik meg.

(67) A kiválasztott üzemeltető, a Live Nation Denmark, megerősítette, hogy a továbbiakban is igénybe fogja venni rendezvényei számára a térség más létesítményeit, figyelembe véve a közönség meghatározott létesítmény iránti igényeit és saját igényeit, melyekkel a showműsorok gazdaságilag életképessé tehetők, és ezért nem részesítheti előnyben a saját létesítményeit. Erre példa, hogy a Live Nation egyike a londoni O_2 Arena elsődleges

szolgáltatóinak, bár a létesítmény üzemeltetését egy másik üzemeltető látja el. A létesítmény üzemeltetőjeként a kiválasztott üzemeltető abban is érdekelt, hogy létesítményét a lehető legtöbb napra foglalják le, amiből jövedelemre tesz szert, ezért mindent megtesz annak érdekében, hogy létesítményét más rendezvényszervezők rendelkezésére bocsássa. Az üzemeltetési szerződés szerint az üzemeltető nem utasíthatja el más rendezvényszervezők hozzáférését a multiarénához, és kötelezi magát arra, hogy a multiarénát a használók rendelkezésére bocsátja piaci díjon anélkül, hogy meghatározott vállalkozásokat előnyben részesítene.

(68) Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy Dánia bebizonyította, hogy Koppenhágában további kapacitásra van szükség, és hogy az új multiaréna további kapacitással egészíti ki a meglévő arénákat, és növelni fogja a Koppenhágában megrendezhető rendezvények kínálatát, ami jelentősen javítja a lakosság ilyen rendezvényekhez való hozzáférését a térségben. A régióban meglévő létesítmények és az új multiaréna közötti átfedés is korlátozottnak tekintendő, ezért nem valószínű, hogy az új létesítmény belépése egy régióbeli meglévő létesítmény kilépéséhez vezetne, mivel az új multiaréna inkább kiegészíti, nem pedig helyettesíti a meglévő arénákat. A vertikális kizárás, valamint a versenyellenesen alacsony árak meghatározásán keresztüli versenytorzulás szintén valószínűtlen. Bármilyen lehetséges vertikális kizárást illetően – amint az már fentebb említésre került – a multiaréna üzemeltetője szerződésben kötelezi magát az egyenlő hozzáférés biztosítására, és nincs lehetősége arra, hogy elutasítsa más rendezvényszervezők hozzáférését az arénához, mivel az ilyen magatartással a saját pénzügyi életképességét veszélyezteti.

(69) A közforrásokból történő társfinanszírozás nélkül a projekt nem lenne megvalósítható, mivel az állami hozzájárulás nélkül nem állna rendelkezésre elég forrás a multiaréna-projekt finanszírozására, amit a dán hatóságok megerősítettek és amit Koppenhága városának korábbi, az aréna felépítésére irányuló kísérletei is bizonyítanak. A tervek már egy évtizede léteznek, és Koppenhága városa üdvözölte volna bármely magánbefektető megjelenését, aki a multiarénát kizárólag piaci feltételek mellett építette volna fel, azonban ilyen befektető nem jelent meg, amit pl. a fent ismertetett, 2009. évi kísérlet példája is szemléltet.

(70) Az állam hozzájárulása a hiányzó – vagyis a piacon meg nem található – forrásokra korlátozódik, összege 325 millió DKK (43,7 millió EUR), ami a multiaréna teljes tervezési és építési költségének kb. 30 %-át teszi ki. Ennek fejében az állam 50 %-ban az Arena Company tulajdonosa, mely vállalkozás feladata a multiaréna felépítése, annak tulajdonlása és az üzemeltetési megállapodás kezelése, a multiaréna üzemeltetését viszont – a fentiek alapján – egy másik üzemeltető látja el.

(71) A multiaréna lehetséges alternatívái – vagyis egy kisebb aréna vagy egy azonos kapacitású, kevésbé költséges aréna – nem valósítanák meg a projekt kívánt célkitűzéseit. Egy kisebb aréna nem pótolná a multiaréna tervezett kapacitásával és rugalmasságával rendelkező létesítményt. Az új multiaréna ezért egy olyan hiányt pótol, melyet egy kisebb kapacitással rendelkező kisebb aréna nem tudna fedezni. Egy kisebb aréna esetében ugyanakkor várhatóan nagyobbak lennének a versenyre gyakorolt hatások, mivel az kevésbé térne el a meglévő létesítményektől.

(72) Ami egy olcsóbb és kevésbé igényes arénát illeti, megemlítendő, hogy a Realdania finanszírozása érdekében magas építészeti igényeknek kell megfelelni. Koppenhága városa is magas építészeti és esztétikai igényeket támaszt azon térség új fejlesztéseivel kapcsolatban, ahol az aréna is felépül. Továbbá, az aréna olyan területen helyezkedik el, mely a tervek szerint lakott terület lesz, ami a tervezés és a zajvédelem tekintetében költséges követelményeket támaszt.

(73) Bizonyítást nyert, hogy az állam projekt melletti elkötelezettsége nélkül a projekt nem valósítható meg. A multiaréna közforrásokból történő társfinanszírozása szükséges, mivel az állam hozzájárulása nélkül nem állna rendelkezésre elegendő forrás a multiaréna-projekt finanszírozásához. A fentiek alapján az állami hozzájárulás a szükséges minimumra korlátozódik.

(74) Bármely esetben, az üzemeltető kiválasztását szolgáló eljárás és a lízingmegállapodás, valamint a fent említett okok biztosítják, hogy teljesülnek a szükségesség és az arányosság feltételei.

(75) A multiaréna használatát tekintve bizonyítást nyert, hogy megkülönböztetéstől mentesen nyitva áll mindenki előtt, és nem részesít előnyben kiemelt vállalkozásokat. Az aréna multifunkcionális, mindenki előtt nyitott, fogoly ügyfél nincsen.

(76) Az új aréna már meglévő arénákat egészít ki további kapacitással, valamint még több, Koppenhágában megrendezhető eseményt tesz lehetővé. A támogatás ezért jól célzott és indokolt.

(77) A fenti okok bizonyítják, hogy az állam részvétele a multiaréna-projektben szükséges és arányos, és nem vezet a verseny indokolatlan torzulásához, valamint azt is, hogy a támogatás hatásainak lehetséges továbbgyűrűzése az aréna üzemeltetőjére és használóira is összeegyeztethető a belső piaccal.

6. **KÖVETKEZTETÉS**

(78) A koppenhágai multiaréna felépítéséhez nyújtott állami hozzájárulás állami támogatásnak minősül az Arena Company tekintetében, továbbá valószínűleg a multiaréna üzemeltetője és használói tekintetében. A multiaréna közforrásokból történő társfinanszírozásáról bebizonyították, hogy az a projekt megvalósítása tekintetében szükséges és arányos, a multiaréna mindenki előtt nem diszkriminatív módon nyitva áll és nem részesítenek előnyben meghatározott vállalkozásokat. A mérlegelési teszt eredménye pozitív.

(79) A Bizottság ezért megállapítja, hogy a multiaréna-projekt finanszírozása összeegyeztethető a belső piaccal a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint.

(80) A Bizottság megjegyzi, hogy Dánia egyetértett azzal, hogy az elfogadandó határozat hiteles nyelve az angol,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A Dánia által a koppenhágai multiaréna megvalósításához végrehajtani tervezett intézkedések, nevezetesen a Koppenhága városának 325 millió DKK összegű hozzájárulása, az Elitefacilitetsudvalget 15 millió DKK összegű támogatása, valamint a multiarénának otthont adó földterület 40 éven át tartó díjmentes használatára irányuló jog a belső piaccal összeegyeztethető az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint. Ennek megfelelően az említett intézkedések végrehajtása engedélyezett.

2. cikk

Ennek a határozatnak a címzettje a Dán Királyság.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 15-én.

a Bizottság részéről
Joaquín ALMUNIA
alelnök